

Arbeidsmarktprognoses Midden-Gelderland 2017-2022

Citation for published version (APA):

Peeters, T., & Cörvers, F. (2018). Arbeidsmarktprognoses Midden-Gelderland 2017-2022. (ROA Fact sheets; Vol. ROA-F-2018/, No. 010B). Maastricht: Research Centre for Education and the Labour Market.

Document status and date:

Published: 01/01/2018

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Arbeidsmarktprognoses Midden-Gelderland 2017-2022

Tim Peeters
Frank Cörvers

ROA Fact Sheet

ROA-F-2018/10B

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre For Education and the Labour Market | ROA

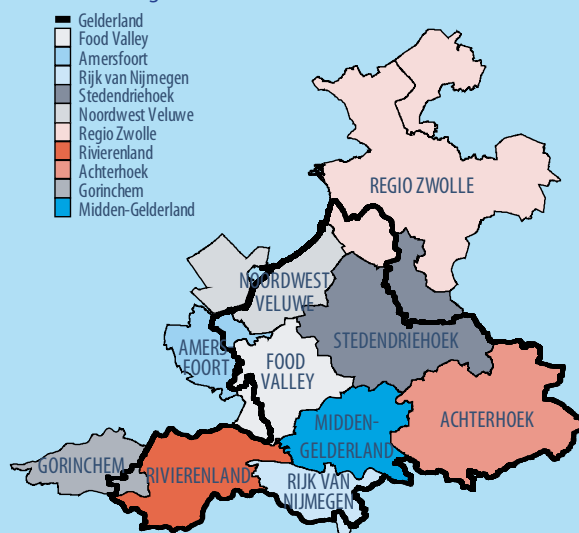
Arbeidsmarktprognoses Midden-Gelderland 2017-2022

Inleiding

Als onderdeel van het Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA) stelt het ROA sinds 2013 tweejaarlijkse regionale arbeidsmarktprognoses op die tegemoet komen aan de toenemende belangstelling voor regionale arbeidsmarktinformatie. Binnen dit kader past ook voorliggende factsheet met arbeidsmarktprognoses voor de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland. Deze prognoses bestrijken de periode 2017-2022 en worden weergegeven voor 24 opleidingscategorieën die verdeeld zijn over zes opleidingsniveaus. Waar mogelijk worden de prognoses vergeleken met deze voor Gelderland als geheel, en wordt er een relatie gelegd met zowel de sector- als opleidingspecialisatie van de werkgelegenheid in de verschillende regio's. De interpretatie van de prognoses gebeurt steeds vanuit het perspectief van schoolverlaters en werkzoekenden.

De prognoses voor de hele provincie Gelderland evenals een leeswijzer kunnen gevonden worden in de factsheet met nummer ROA-F-2018/10. Onderstaande kaart geeft aan hoe Gelderland is samengesteld uit de verschillende arbeidsmarktregio's, en de overzichtstabel laat de verschillende gemeenten zien die in Midden-Gelderland gelegen zijn. Zie ten slotte Tekstbox 1 voor definities van de in deze factsheet gebruikte variabelen.

Arbeidsmarktregio's binnen Gelderland

Gemeenten in Midden-Gelderland

Arnhem
Doesburg
Duiven
Lingewaard
Overbetuwe
Rheden
Rozendaal
Westervoort
Zevenaar

Prognoses en actuele arbeidsmarktgegevens naar opleidingsniveau

Op Stedendriehoek en Noordwest Veluwe na is Midden-Gelderland de arbeidsmarktregio met het grootste bevolkingsaantal in Gelderland. De geaggregeerde ITA bedraagt exact 1,00, wat wijst op gemiddeld genomen goede arbeidsmarktperspectieven voor schoolverlaters in deze regio. Daarmee zijn de vooruitzichten nipt gunstiger dan die van Gelderland als geheel.

Een uitsplitsing naar opleidingsniveau (zie Tabel 1) toont dat er een vraagoverschot wordt verwacht voor basisonderwijs/vmbo, havo/vwo en wo, en dat alle opleidingsniveaus behalve basisonderwijs/vmbo gunstigere arbeidsmarktperspectieven hebben dan gemiddeld in de provincie Gelderland. In het bijzonder schoolverlaters van havo/vwo en mbo 2/3 hebben duidelijk betere arbeidsmarktvooruitzichten dan in Gelderland. Specifiek voor mbo 2/3 komt dit door de kleinere geschatte instroom en grotere uitbreidingsvraag. De perspectieven voor mbo 2/3-gediplomeerden zijn in Midden-Gelderland tevens beter dan in de andere arbeidsmarktregio's.

Wat opvalt in de reeks actuele arbeidsmarktindicatoren, is niet alleen dat de werkzaamheid onder personen met een diploma van het lager- en middelbaar (beroeps) onderwijs in Midden-Gelderland gemiddeld lager ligt dan in de provincie, maar ook dat de kloof met de werkzaamheid onder hooggeschoolden in deze arbeidsmarktregio beduidend groter is. Verder valt op dat werkenden uit het basisonderwijs en vmbo er aanzienlijk minder voltijds in dienst zijn dan in de andere arbeidsmarktregio's.

Opvallend is dat de ITA en dus het toekomstig arbeidsmarktperspectief voor basisonderwijs en vmbo (0,93) gunstiger is dan voor wo (0,95). Dit is voornamelijk het gevolg van de grotere vervangingsvraag en kleinere arbeidsmarktinstroom vanuit het basisonderwijs of vmbo (veelal voortijdig schoolverlaters van vmbo, mbo of havo/vwo). Deze gunstige perspectieven dienen echter met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Een aanzienlijk deel van de vraag naar personen met basisonderwijs of vmbo als opleidingsachtergrond heeft namelijk betrekking op laagbetaalde en kleine banen. Dit kan afgeleid worden van het relatief lage uurloon (13,7 euro), het lage gemiddeld aantal gewerkte uren per week (25,5) en het hoge aandeel van studenten en scholieren (24%). Bovendien gaat het vaak om flexibele banen met weinig doorgroeimogelijkheden. Enerzijds blijkt dit uit het lage percentage dat voltijds en vast in dienst is. Anderzijds komt dit ook tot uiting in het slechte loopbaanperspectief. De variabele "typering loopbaan", die per opleidingsniveau de loongroei tussen ca. 25 en 45 jaar (berekend voor Nederland als geheel) weergeeft in 2016, is namelijk het minst gunstig voor laagopgeleiden, en het

meest gunstig voor havo/vwo.¹ Deze laatste groep bestaat mogelijk deels uit mensen die geen hogere opleiding hebben afgemaakt omdat ze door hun persoonlijke capaciteiten uitstekende kansen op de arbeidsmarkt hadden.

Verder is van belang dat de groep van laagopgeleiden met basisonderwijs of vmbo heel heterogeen is: niet alleen scholieren, maar ook voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (minimaal mbo 2 of havo), schoolverlaters van het speciaal onderwijs en arbeidsgehandicapten. Bij het aangegeven goede arbeidsmarktperspectief is geen rekening gehouden met de mogelijke sociale, fysieke en cognitieve beperkingen van mensen binnen deze groep.

Sectorspecialisatie

Zoals blijkt uit figuur 1, verschilt de sectorspecialisatie² van de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland voor sommige sectoren substantieel van deze van Gelderland. Het grootste verschil met de provinciale cijfers geldt voor de sector landbouw, bosbouw en visserij, waarvan het werkgelegenheidsaandeel slechts de helft van dat van het Nederlandse bedraagt. Daarnaast is Midden-Gelderland de enige arbeidsmarktregio met een significante specialisatie in de sector cultuur, sport en recreatie. Ook is er een relatief grote proportie werkenden in de energiesector ten opzichte van Nederland. De Gelderse specialisatie in de industrie is hier dan weer enkel beperkt aanwezig in de chemische industrie. De werkgelegenheidsaandelen van de andere industriële sectoren zijn naar verhouding klein ten opzichte van de Nederlandse aandelen. Andere sectoren met een werkgelegenheidsaandeel dat kleiner is dan het Nederlandse zijn financiële dienstverlening en onroerend goed en de bouwnijverheid.

Arbeidsmarktperspectieven naar opleidingscategorie

De prognoses naar opleidingsniveau uit de eerste paragraaf kunnen verder uitgesplitst worden naar opleidingscategorie. Dit is weergegeven in Figuur 2, die per opleidingscategorie binnen het lager en middelbaar (beroeps)onderwijs toont hoe de totale arbeidsvraag en het totale arbeidsaanbod zich naar verwachting de komende zes jaar in Midden-

Gelderland zullen verhouden. Figuur 3 doet hetzelfde voor het hoger onderwijs.

De kleuren bakenen de gebieden af die corresponderen met de vijf eerder besproken ITA-typeringen voor schoolverlaters, gaande van slecht (rood en $ITA > 1,15$) tot zeer goed (grijs en $ITA \leq 0,85$). Deze kunnen geïnterpreteerd worden als kwalitatieve aanduidingen van de verwachte arbeidsmarktperspectieven. Voor de punten op de middelste diagonale lijn zijn verwachte vraag en aanbod aan elkaar gelijk, wat correspondeert met een ITA gelijk aan 1. Bijvoorbeeld, voor hbo techniek bedragen het totale aanbod en de totale vraag over zes jaar respectievelijk (afgerond) 17% en 37%. Deze waarden impliceren een ITA van 0,86, zodat hbo techniek zich bevindt in het donkerblauwe gedeelte met het perspectief “goed”.³ Merk op dat deze ITA een gemiddelde betreft van de opleidingscategorie hbo techniek, en dat er variatie kan bestaan in de arbeidsmarktperspectieven van de onderliggende opleidingstypes.

Voor de meeste mbo-opleidingen wordt een overaanbod voorzien, in het bijzonder voor mbo 4 economie en mbo 4 zorg en welzijn. De beste vooruitzichten binnen het mbo gelden daarentegen voor schoolverlaters van mbo 4 techniek en mbo 2/3 groen.

Binnen het wo heeft geen enkele opleidingscategorie een zeer goed perspectief, maar schommelen de arbeidsmarktperspectieven tussen redelijk en goed. Gediplomeerde schoolverlaters van wo medisch kennen de beste vooruitzichten als gevolg van een relatief grote vraag, waardoor ze in Midden-Gelderland betere perspectieven hebben dan in de meeste andere arbeidsmarktregio's. De hbo-opleidingscategorieën laten eveneens een vrij gemengd beeld zien. De gunstigste vooruitzichten zijn er voor schoolverlaters van hbo techniek, die tevens iets betere perspectieven hebben dan hun wo-tegenhangers. Net als in Stedendriehoek en Noordwest Veluwe heeft ook hbo onderwijs goede vooruitzichten. Voor de overige hbo-categorieën wordt een vraagtekort voorzien, in het bijzonder voor hbo economie (slecht perspectief). Voor zowel wo- als hbo taal en cultuur wordt een licht aanbodoverschot verwacht. Werkgevers in de sector cultuur en recreatie, die in Midden-Gelderland een relatief groot werkgelegenheidsaandeel heeft, zullen met andere woorden naar verwachting gemiddeld gezien weinig last hebben van wervingsproblemen in deze opleidingscategorieën.

Relatie arbeidsmarktperspectieven en specialisatie naar opleiding

Figuur 4 toont de relatie tussen de verwachte arbeidsmarktperspectieven (ITA) voor de verschillende

1 De indicator voor loopbaanperspectief wordt berekend aan de hand van het verschil in bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 20-29 jaar en 40-49 jaar. Voor een argumentatie, zie Fouarge, D., Kriechel, B., & Dohmen, T. (2014), Occupational sorting of school graduates: The role of economic preferences, *Journal of Economic Behavior & Organization*, 106, 335-351.

2 Gebaseerd op de werkzame beroepsbevolking uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB), inclusief zelfstandigen.

3 De berekening van de ITA is niet louter een deling van aanbod en vraag, aangezien teller en noemer nog dienen vermeerderd te worden met 100.

opleidingscategorieën over de periode 2017-2022 en de mate waarin Midden-Gelderland in deze opleiding “gespecialiseerd” is. Deze laatste variabele is gelijk aan de ratio van het aandeel werkzame personen met een bepaalde opleidingscategorie die in Midden-Gelderland wonen ten opzichte van het aandeel van die opleidingscategorie in het Nederlandse totaal. Indien de specialisatiecoëfficiënt voor een opleidingscategorie groter is dan 1,00, betekent dit dus dat Midden-Gelderland in verhouding tot Nederland een groter aandeel van mensen met deze opleiding kent. Bijvoorbeeld, de opleidingspecialisatiecoëfficiënt van 1,22 die hoort bij mbo economie impliceert dat het aandeel van deze opleidingscategorie in Midden-Gelderland 22% groter is dan het aandeel van deze opleidingscategorie in Nederland als geheel. Arbeidsmarkttekorten zijn ernstiger naarmate de specialisatiegraad van de werkgelegenheid voor de betreffende opleidingscategorieën in een regio groter is.

In tegenstelling tot Gelderland als geheel bevinden zich in deze arbeidsmarktregio relatief veel opleidingscategorieën in het kwadrant rechtsonder met gunstige arbeidsmarktperspectieven

voor een relatief grote werkzame beroepsbevolking in vergelijking met Nederland. Dit is bijvoorbeeld het geval voor mbo 2/3 groen en de technische opleidingen op hbo en wo-niveau. De technische opleidingen op mbo-niveau zijn daarentegen ondervertegenwoordigd met goede perspectieven op de arbeidsmarkt.

Rechtsboven bevinden zich de economische opleidingscategorieën op mbo- en hbo-niveau, die allemaal ongunstige arbeidsmarktvooruitzichten (ITAs) hebben maar in Midden-Gelderland wel vaker voorkomen dan in het Nederlandse totaal. Hier bevinden zich bijvoorbeeld de economische opleidingen op mbo 2/3-, mbo 4- en hbo-niveau. Aan de linkerzijde van de figuur valt wo medisch op, die niet alleen een gunstig arbeidsmarktperspectief maar eveneens veruit de kleinste specialisatie heeft. Verder valt op dat mbo 4 groen relatief weinig voorkomt ten opzichte van Nederland en ongunstige perspectieven heeft, terwijl het omgekeerde geldt voor mbo 2/3 groen. Hiermee wijkt Midden-Gelderland sterk af van het Gelderse gemiddelde, omdat voor de provincie als geheel voor mbo 2/3 groen een aanzienlijk hogere instroom wordt verwacht.

Tekstbox 1 Definities kernbegrippen

Variabele	Definitie
Uitbreidingsvraag	Vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door de groei van de werkgelegenheid. Als er sprake is van een werkgelegenheidsdaling, is de uitbreidingsvraag negatief.
Vervangingsvraag	Vervangingsvraag is de vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door bijvoorbeeld pensionering, (tijdelijke) uitreding vanwege zorgtaken, arbeidsongeschiktheid, beroepsmobiliteit of doorstroom naar een andere opleiding.
Arbeidsmarktuitstroom	De som van de vervangingsvraag en de negatieve uitbreidingsvraag.
Arbeidsmarktinstroom	De arbeidsmarktinstroom is het verwachte aanbod van nieuwe arbeidskrachten op de arbeidsmarkt. Deze is gebaseerd op de verwachte uitstroom van schoolverlaters uit het initiële dag-, deeltijd-, niet-reguliere voltijdonderwijs en de beroepsgerichte volwasseneneducatie. Het weergegeven aanbod in de figuren 2 en 3 is de instroom. Gecorrigeerd voor mobiliteitsstromen tussen arbeidsmarktregio's.
Baanopeningen	Baanopeningen zijn de totale vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, zoals deze is bepaald door de werkgelegenheidsgroei (positieve uitbreidingsvraag) en de vervangingsvraag. In de figuren 2 en 3 is dit de vraag naar arbeid.
ITA	Indicator Toekomstige Arbeidsmarktperspectief (ITA) van schoolverlaters en werkzoekenden. Deze indicator is gelijk aan een deling van het verwachte aanbod door de verwachte vraag tot 2022. Naarmate de waarde van de ITA hoger ligt, is er sprake van een slechter arbeidsmarktperspectief. Een waarde tussen 1,01 en 1,05 duidt op een evenwichtssituatie.
Typering ITA	Een kwalitatieve beschrijving van de ITA. $ITA \leq 0,85$ wordt als “zeer goed” getypeerd, $ITA > 0,85$ en $\leq 1,00$ als “goed”, $ITA > 1,00$ en $\leq 1,05$ als “redelijk”, $ITA > 1,05$ en $\leq 1,15$ als “matig” en $ITA > 1,15$ als “slecht”.
Typering loopbaan	Het bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 40-49 jaar ten opzichte van het bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 20-29 jaar. Gemiddelde cijfers voor Nederland in 2016.
Bruto uurloon	Gemiddeld bruto uurloon van werknemers in euro's. Enquête Beroepsbevolking (EBB) gekoppeld aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het jaar 2016. Gemiddelde cijfers voor Nederland in 2016.
Werkenden	Minimaal 1 uur werkzaam per week en in de leeftijd 15-74. Cijfers op basis van de Enquête Beroepsbevolking van het CBS.
Werkzaamheid	Het percentage werkzaam is de werkzame beroepsbevolking als percentage van de potentiële beroepsbevolking (iedereen ouder dan 15 en jonger dan 75 jaar).
Werkloosheid	Percentage personen die geen betaald werk hebben, wel recent hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn als percentage van de totale beroepsbevolking (werkzaam en werkloos).
Vast werk	Personen met een vast dienstverband. Percentage op basis van werknemers in de werkzame beroepsbevolking.
Voltijds	Voltijdarbeid betreft personen die minstens 35 uur per week werkzaam zijn. Percentage op basis van de werkzame beroepsbevolking.
Leeftijd	Gemiddelde leeftijd.
Uren	Gemiddeld aantal uren werk per week.
Student/scholier	Percentage van de werkenden met maatschappelijke positie student/scholier.
Sectorspecialisatie	De verhouding tussen het aandeel van het aantal werkenden in een sector in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die sector in Nederland. Een sectorspecialisatiecoëfficiënt groter dan 1 impliceert dat het aandeel werkenden in de desbetreffende sector in de regio groter is dan in Nederland als geheel.
Opleidingspecialisatie	De ratio van het aandeel personen met een bepaalde opleidingscategorie die wonen in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die opleidingscategorie in het Nederlandse totaal. Indien de specialisatiecoëfficiënt voor een opleidingscategorie groter is dan 1, betekent dit dat de regio in verhouding tot Nederland een groter aandeel van mensen met deze opleiding kent.

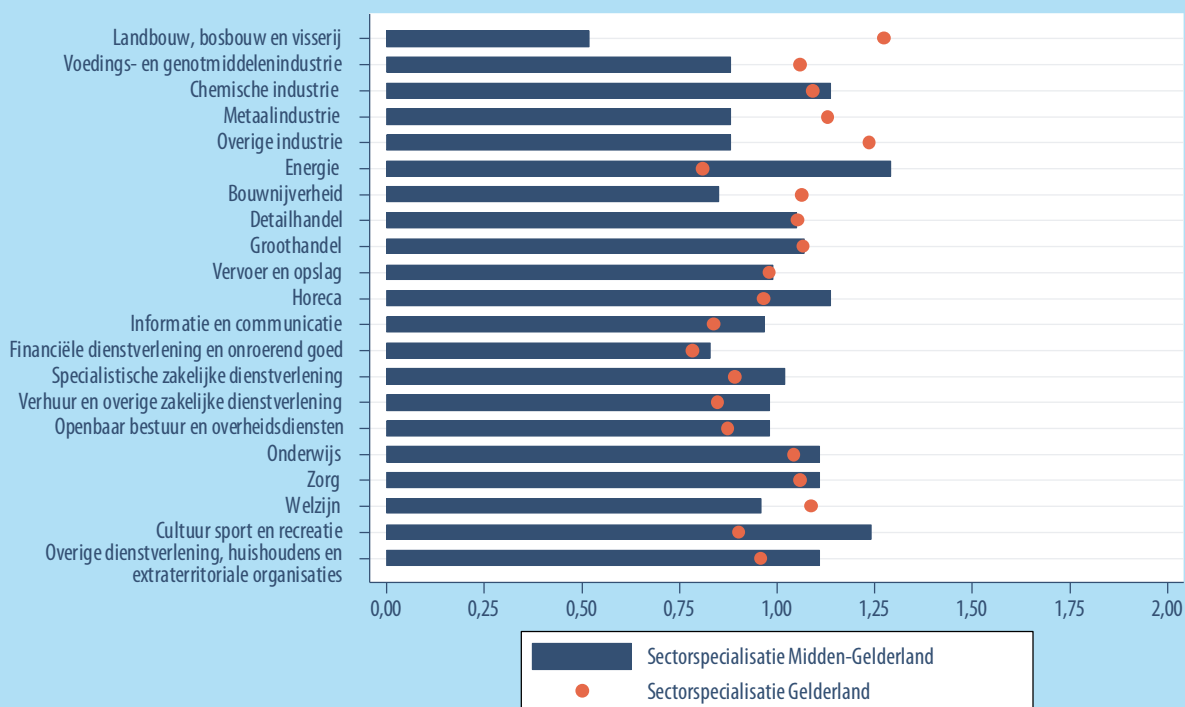
Tabel 1
Arbeidsmarktprognoses (2017-2022) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2015-2016) Midden-Gelderland (MID-GLD) en Gelderland (GLD) naar opleidingsniveau*

	bo/vmbo	havo/vwo	mbo 2/3	mbo 4	hbo	wo	totaal
<i>Prognoses</i>							
Uitbreidingsvraag (%)	0,9	0,9	1,0	1,0	0,8	1,1	0,9
Vervangingsvraag (%)	3,9	1,9	2,6	2,2	2,6	2,9	2,8
Arbeidsmarktinstroom (%)	1,8	1,7	3,1	3,6	3,6	2,4	2,8
ITA (MID-GLD)	0,93	0,99	1,02	1,07	1,03	0,95	1,00
Typering ITA (MID-GLD)	goed	goed	redelijk	matig	redelijk	goed	goed
ITA (GLD)	0,93	1,04	1,07	1,08	1,04	0,99	1,01
Typering ITA (GLD)	goed	redelijk	matig	matig	redelijk	goed	redelijk
Typering loopbaan (NL)**	slecht	zeer goed	matig	redelijk	redelijk	goed	--
<i>Actuele indicatoren</i>							
Bruto uurloon (NL)**	13,7	17,3	17,7	19,2	25,1	34,7	--
Werkenden	37.500	14.500	31.500	33.000	46.000	25.500	189.500
Werkzaamheid (%)	44	61	60	77	81	85	64
Werkloosheid (%)	5	5	6	4	3	2	5
Vast werk (%)	64	65	87	83	87	94	81
Voltijds (%)	38	32	53	48	52	60	48
Uren	25,5	25,3	32,0	31,2	32,7	34,6	30,7
Leeftijd	39,6	37,6	43,2	41,8	40,6	44,1	41,3
Student/scholier (%)	24	28	2	5	2	0	9

*Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2016; actuele indicatoren als percentage van de werkzame, totale of potentiële beroepsbevolking 2015-2016 (zie Tekstbox 1), tenzij anders aangegeven

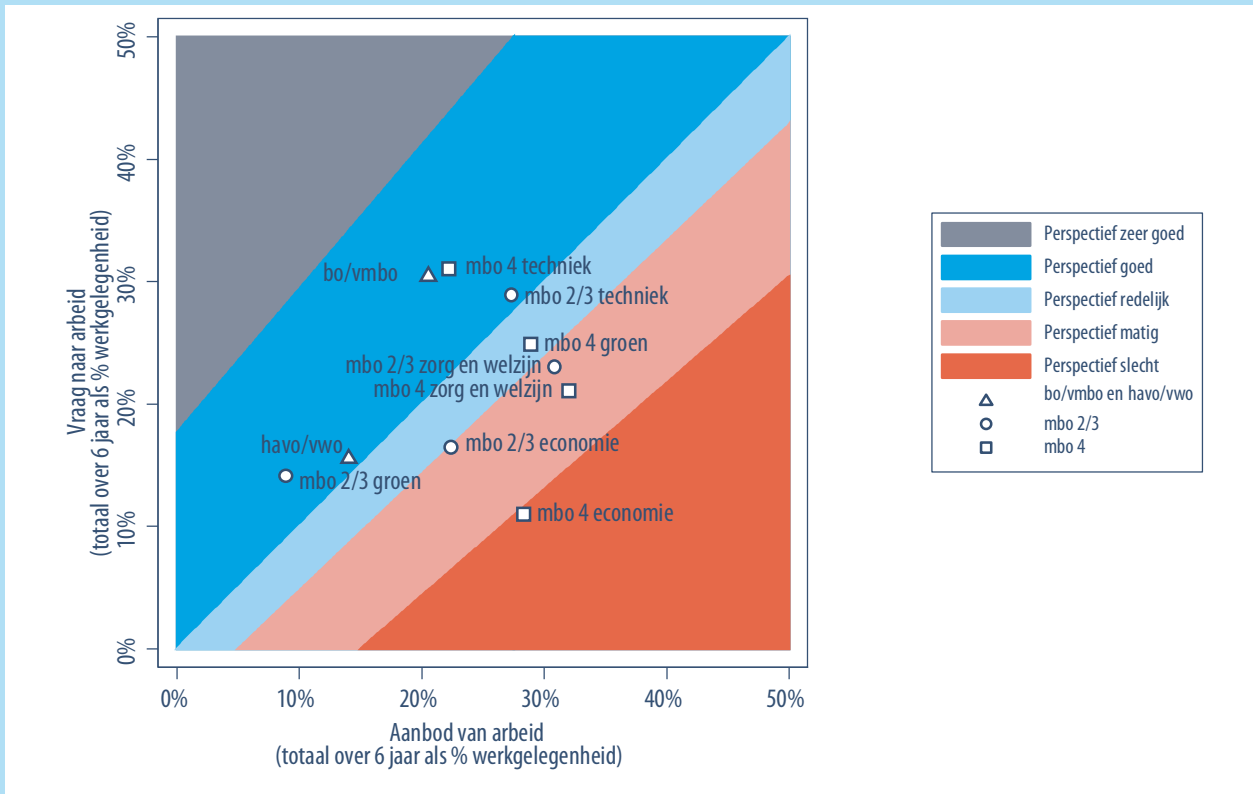
** Lonen voor Nederland in 2016

Figuur 1
Actuele sectorspecialisatie Midden-Gelderland ten opzichte van Nederland en Gelderland (2015-2016)

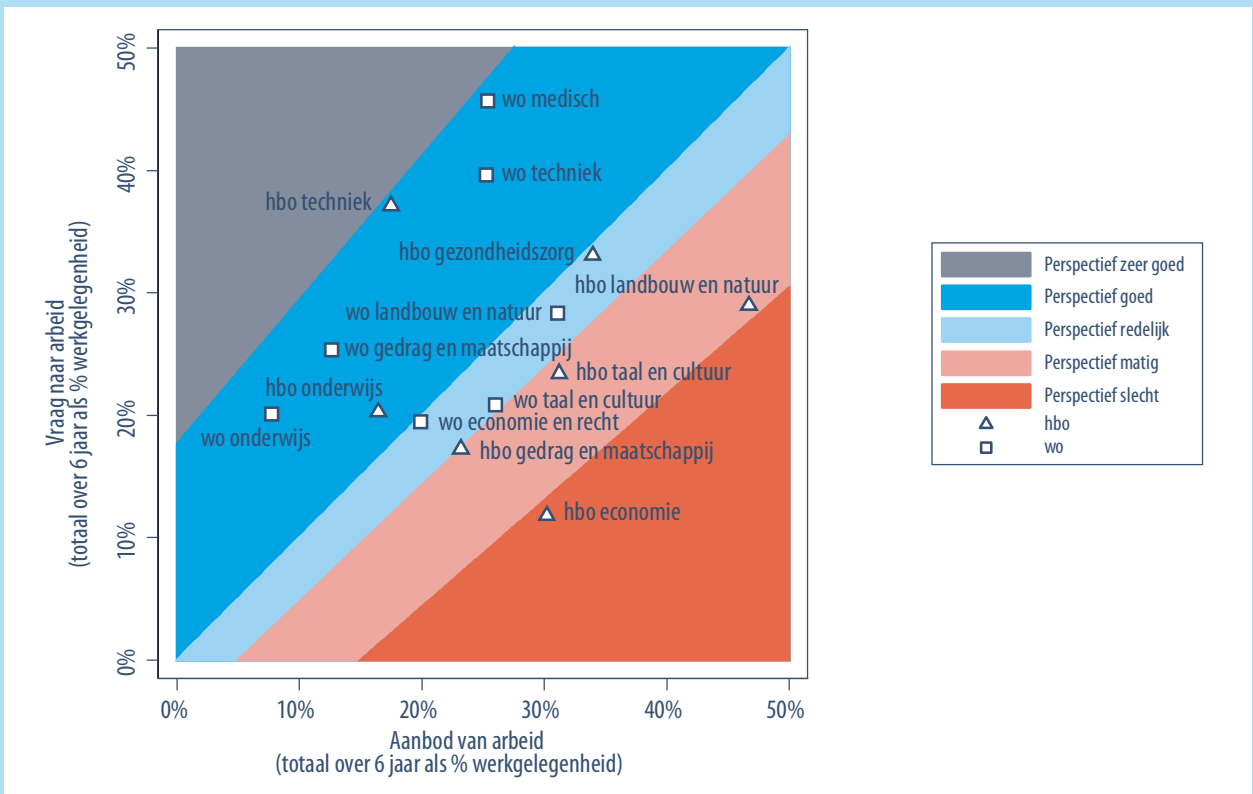
Figuur 2

Vraag en aanbod voor opleidingscategorieën lager/middelbaar (beroeps)onderwijs, Midden-Gelderland (2017-2022)

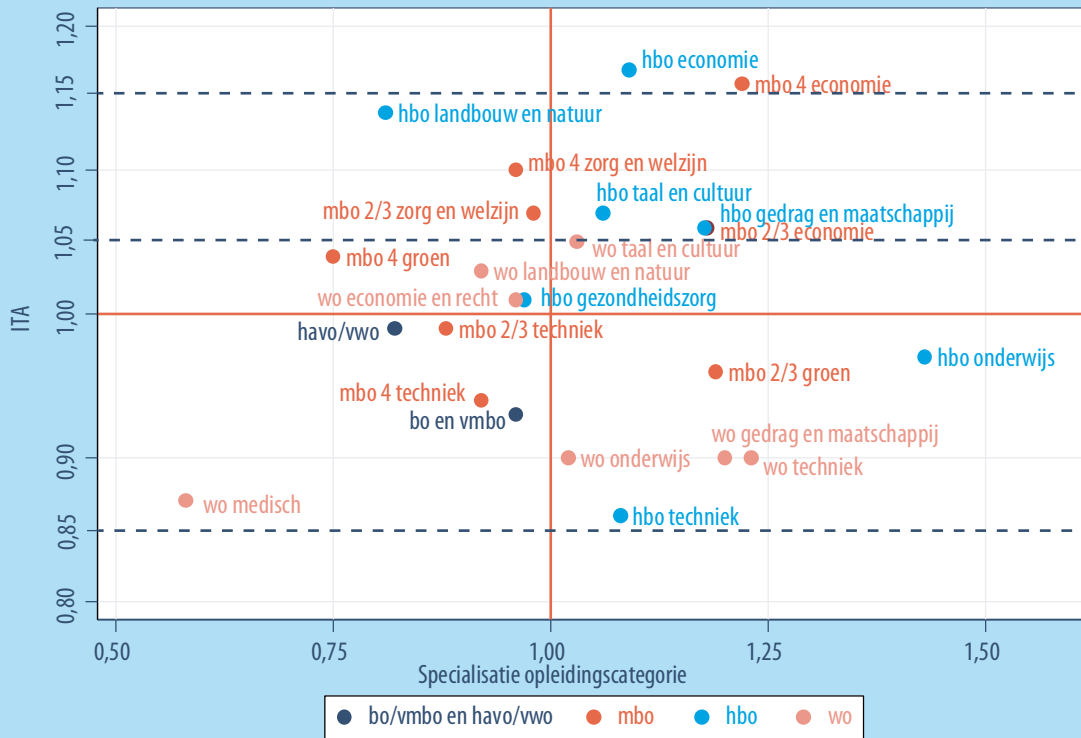

Figuur 3

Vraag en aanbod voor opleidingscategorieën hoger onderwijs, Midden-Gelderland (2017-2022)

Figuur 4
Arbeidsmarktperspectieven (ITA) versus specialisatie naar opleidingscategorie, Midden-Gelderland

Colofon

© Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden
verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de directeur van het ROA.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Maastricht University
School of Business and Economics
secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl
www.roa.nl

Vormgeving
ROA secretariaat, Maastricht

juni 2018